

STAROSTWO POWIATOWE

**ul. 3 Maja 31
44 – 200 Rybnik**

**Prognoza oddziaływania na środowisko
do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego
na lata 2013-2016 z uwzględnieniem
perspektywy na lata 2017-2020**

Rybnik, październik 2013 r.

Tytuł:	Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016
Zamawiający:	Starostwo Powiatowe ul. 3 Maja 31 44 – 200 Rybnik
Koordynacja realizacji obowiązków umownych ze strony Starostwa Powiatowego:	Katarzyna Kozakiewicz – Kierownik Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Wykonawca:	IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21 a 40-053 Katowice
Koordynacja realizacji obowiązków umownych ze strony IGO Sp. z o.o. Sp. k.:	mgr inż. Marta Majka mgr inż. Anna Rosiak-Tatulińska
Zespół autorski:	mgr inż. Zuzanna Potępa-Błędzińska
Nadzór nad realizacją opracowania:	mgr inż. Bożena Kuzio-Wasilewska
Sfinansowane ze środków:	Budżet Powiatu

SPIS TREŚCI:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	4
2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.....	10
3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	10
4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....	14
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	22
6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.....	23
7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	24
7.1. Identyfikacja i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu.....	24
7.2. Przewidywane oddziaływanie na istniejące formy ochrony przyrody w tym obszar Natura 2000.....	32
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	32
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.....	33
10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	33
11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	36
Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	36
Wykaz materiałów.....	38

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

W dniu 27 listopada 2003 r. Uchwałą Nr XIII/65/03 Rada Powiatu w Rybniku uchwaliła „Program Ochrony Środowiska Powiatu Rybnickiego na lata 2003-2015”. W dniu 18 grudnia 2008 r. Uchwałą Nr XXV/186/08 Rada Powiatu w Rybniku podjęła uchwałę w sprawie aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015”. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016” stanowi przedmiot kolejnej aktualizacji. Aktualizacja wykonana została zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) na podstawie, której organ wykonawczy powiatu w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza powiatowy program ochrony środowiska. Układ dokumentu ma strukturę zbliżoną do układu „Polityki ekologicznej państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego obejmuje następujące rozdziały:

1. Wprowadzenie
 - 1.1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego
 - 1.2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa i powiatu
 - 1.3. Metodyka prac
 - 1.4. Struktura i zakres dokumentu
 - 1.5. Wykaz pojęć i skrótów
2. Informacje ogólne o Powiecie Rybnickim
3. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska
4. Ocena aktualnego stanu środowiska
 - 4.1. Ochrona powietrza atmosferycznego
 - 4.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią
 - 4.3. Gospodarka odpadami
 - 4.3.1. Gospodarka odpadami z sektora komunalnego
 - 4.3.2. Gospodarka odpadami z sektora gospodarczego
 - 4.3.3. Składowiska odpadów
 - 4.4. Tereny przemysłowe
 - 4.5. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego
 - 4.5.1. Lasy
 - 4.6. Ochrona zasobów kopalin
 - 4.7. Ochrona gleb
 - 4.8. Ochrona przed hałasem
 - 4.9. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
 - 4.10. Rozwój edukacji ekologicznej
5. Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska
 - 5.1. Cel nadrzędny i priorytety ekologiczne Powiatu Rybnickiego
 - 5.2. Powietrze atmosferyczne
 - 5.3. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych
 - 5.4. Ochrona przed powodzią
 - 5.5. Tereny przemysłowe
 - 5.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego
 - 5.7. Ochrona lasów
 - 5.8. Ochrona zasobów kopalin
 - 5.9. Ochrona gleb
 - 5.10. Ochrona przed hałasem
 - 5.11. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
 - 5.12. Gospodarka odpadami
 - 5.13. Edukacja ekologiczna
6. Plan operacyjny
7. Zagadnienia systemowe

- 7.1. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska
- 7.2. Monitoring realizacji Programu
- 8. Aspekty finansowane realizacji Programu
- 9. Wytyczne do sporządzania gminnych Programów Ochrony Środowiska
- 10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym
- 12. Wykaz materiałów

Program zawiera ocenę stanu środowiska Powiatu Rybnickiego z uwzględnieniem danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Ponadto w niniejszym opracowaniu dokonano klasyfikacji i hierarchizacji najważniejszych problemów środowiskowych. Wyznaczono cele i kierunki działań. Określono także plan operacyjny Programu, w którym sprecyzowano zadania do realizacji wraz ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego i szacunkowych kosztów. Ustalono również działania systemowe mające na celu wsparcie procesu wdrażania i realizacji Programu. Określono system monitoringu i wskazano możliwości finansowania założonych w opracowaniu zadań. Ponadto wyznaczono wytyczne do tworzenia i realizacji gminnych programów ochrony środowiska.

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016” zdefiniowano nadrzędny cel, który brzmi następująco: „Rozwój gospodarczy Powiatu przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego”. Cel ten jest zgodny z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa. Poprawa stanu środowiska naturalnego jest celem długookresowym Programu, u którego podstaw leży wysoka jakość życia mieszkańców Powiatu Rybnickiego. Cel ten jest także zgodny z celem nadrzędnym zdefiniowanym w „Programie ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” - *Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa* oraz z wizją zdefiniowaną w Strategii rozwoju województwa śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”. Osiągnięcie nakreślonej w Strategii wizji rozwoju powinno być realizowane poprzez założenie, że województwo śląskie, w tym Powiat Rybnicki będzie regionem „czystym” we wszystkich komponentach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju.

Przy opracowywaniu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016”, wykorzystano następujące opracowania sporządzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.
- Program Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego.
- Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.
- Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013.
- Strategią Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Rybnickiego Ziemińskiego do roku 2015.

Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna państwa oparta jest na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego zasada ta musi być uwzględniona we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. W praktyce zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z wieloma zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi tj.:

- zasada prewencji (zapobiegania) oznacza przede wszystkim zapobieganie powstawania zanieczyszczeń, recykling a także wprowadzanie pro - środowiskowych systemów zarządzania środowiskiem,

- zasada „zanieczyszczający płaci” wskazuje jednostki użytkujące środowisko jako podmioty odpowiedzialne za skutki zanieczyszczeń i innych zagrożeń środowiska,
- zasada integracji oznacza uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej oznacza potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu ekologicznego,
- zasada uspołecznienia oznacza dostęp ludności do informacji o środowisku.

W polityce ekologicznej zostały określone działania pozwalające na osiągnięcie następujących celów:

w zakresie działań systemowych:

- doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- jak najszerze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zwiększenie roli polskich placówek we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadawalającego stanu monitoringu środowiska,
- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwości wystąpienia szkody oraz zapewniającego, że koszty szkód w środowisku oraz koszty zapobiegania powstaniu tych szkód ponosić będą sprawcy,
- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego.

w zakresie ochrony zasobów naturalnych:

- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej na różnym poziomie organizacji,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej,
- rozwijanie zróżnicowanej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogenne,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz ich ochrona przed ilościową i jakościową degradacją,

w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego obywateli w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi instytucjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych,
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów oraz ich odzysk,

- dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnie z zasadami rozporządzenia REACH.

Cele Polityki Ekologicznej Państwa w powiązaniu ze specyfiką Powiatu Rybnickiego wyznaczają konkretne działania dla „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”.

Program ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska województwa śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego. Są to:

cel nadrzędny:

- rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa,

powietrze atmosferyczne:

- kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,

zasoby wodne:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,

gospodarka odpadami:

- minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,

ochrona przyrody:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,

tereny poprzemysłowe:

- przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi,

hałas:

- zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,

elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące:

- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,

zapobieganie poważnym awariom przemysłowym:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,

zasoby naturalne:

- zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,

gleby użytkowane rolniczo:

- racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Powyższy cel nadrzędny i cele szczegółowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Zgodnie z wizją województwa śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza, iż Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego

Program ochrony powietrza (POP) dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Działania zdefiniowane w Programie są skierowane głównie na:

- wyeliminowanie spalania odpadów w kotłach i piecach domowych,
- wyeliminowanie spalania węgla złej jakości w kotłach i piecach domowych,
- wsparcie istniejących działań i inwestycji w zakresie transportu, które przyczyniają się w istotny sposób do poprawy jakości powietrza na obszarach przekroczeń,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych w tym emisji wtórnej oraz emisji z pojazdów ciężarowych, autobusowych oraz niespełniających norm EURO na obszarach przekroczeń,
- systemowe ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych na obszarach przekroczeń z uwzględnieniem małych źródeł o niekorzystnych parametrach wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (niskie emitory zlokalizowane na obszarach zabudowanych),
- stworzenie mechanizmów umożliwiających wdrożenie i zarządzanie POP,
- rozbudowa i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie, np. poprzez stronę internetową lub elektroniczne tablice informacyjne,
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza (szczególnie pyłem PM10 i benzo(a)pirenem) wynikające ze spalania odpadów w kotłach grzewczych,
- prowadzenie akcji promocyjnych w zakresie korzystania z transportu zbiorowego oraz rowerów w miastach (np. w ramach obchodów Europejskiego Dnia Bez Samochodu lub Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu).

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030 precyzuje następujące cele:

- realizacja wytycznych Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
- wdrożenie jednego z kierunków działań określonych w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, jakim jest zachowanie i odtworzenie bio- i georóżnorodności,
- aktywne włączenie się w realizację celów Roku Różnorodności Biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Śląska dla przyszłych pokoleń.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Zgodnie z wizją województwa śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza,

iz Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego na lata 2009-2013 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych, ekspresowych, autostrad i linii kolejowych (zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach), na których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne tj. przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, określone wskaźnikiem hałasu LDWN i LN”:

Ograniczenie liczby i zasięgu „gorących obszarów” uciążliwości akustycznych reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o priorytecie bardzo wysokim (obniżenie wartości przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przedmiotowych obszarach do poziomu co najmniej wysokiego priorytetu ochrony akustycznej - tj. osiągnięcia w ich otoczeniu wartości wskaźnika M niższej niż 100). W niniejszym Programie wyznaczono trzy grupy działań:

- I - działania krótkookresowe (w ramach strategii krótkookresowej):
 - ✓ konsekwentna budowa obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (które znacząco odciążą nadmierny ruch samochodowy w centrum większych miast w województwie),
 - ✓ remonty nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
 - ✓ wykonanie skutecznych zabezpieczeń akustycznych zarówno przy nowobudowanych odcinkach jak również już istniejących (w tym również liniach kolejowych). Zabezpieczenia w postaci ekranów akustycznych proponuje się w miejscach, gdzie ich budowa nie spowoduje pogorszenia warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego,
 - ✓ właściwa polityka przestrzenna w samorządach na obszarze, których stwierdzono bardzo wysoki lub wysoki wskaźnik poziomu hałasu. Nie należy wydawać pozwoleń na budowanie nowych budynków mieszkaniowych oraz obiektów takich jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp. w najbliższym sąsiedztwie takich inwestycji. Właściwe pod względem akustycznym planowanie przestrzenne powinno się również charakteryzować lokalizowaniem nowych odcinków dróg i linii kolejowych na terenach nie objętych ochroną akustyczną,
 - ✓ w przypadku braku technicznych możliwości ograniczenia oddziaływania hałasu pochodzącego od ruchu pojazdów „Program...” przewiduje utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, które zlokalizowane są w zasięgach oddziaływania ponadnormatywnego hałasu (priorytet bardzo wysoki, wysoki i średni),
- II - działania długookresowe (w ramach polityki długookresowej), których realizacja przewidywana jest w horyzoncie czasowym dłuższym niż czas obowiązywania „Programu” (w ramach sporządzanego po upływie 5 lat kolejnego Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem),
- III - działania związane z edukacją społeczeństwa: promowanie wśród mieszkańców województwa zbiorowych środków transportu, proekologicznego korzystania z samochodów oraz ekonomicznej jazdy.

Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Rybnickiego Ziemskiego do roku 2015

Strategia Rozwoju Powiatu Rybnickiego Ziemskiego jest dokumentem strategicznym określającym misję Powiatu Rybnickiego. Dobrze sformułowana misja zawiera następujące elementy:

- Cel – po co istniejemy?, jaki jest sens naszego istnienia?.
- Strategię – domenę działalności, pozycję jakie chcemy zajmować, w czym jesteśmy lepsi od innych.
- Wartości – w co wierzymy?, jakie wartości chcemy kultywować?.
- Standardy zachowań – polityka i standardy zachowa społeczności lokalnej.

Cel

W przypadku powiatu widać, że jest to chęć do samorealizowania się w warunkach tak właśnie rozumianego zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój jest zarazem głównym celem strategicznym.

Strategia

Zadaniem powiatu może być zapewnienie podstaw do stworzenia warunków do zamożności ludzi, ale i szeroko rozumianych dobrych warunków bytowych. Zadaniem może być wskazanie każdemu obywatelowi sposobów stworzenia bezpiecznego dostępu do czystego i otwartego otoczenia, które uczyni z niego pożądane miejsce do życia. Powiat Rybnicki Ziemiński, chce zaoferować szeroką gamę możliwości, związanych z pobudzeniem koniektury inwestycyjnej na tym terenie. Powiat dąży do roli animatora, propagatora czy wręcz mecenasa takich działań.

Zasadniczo w trakcie wypowiedzania wizji strategicznej wyróżniono trzy dokumenty strategiczne: administracja, samorealizacja oraz rozwój i inwestycje.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020 ” musi być ściśle powiązany ze Strategią Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Rybnickiego Ziemińskiego. Oznacza to, że zapisy strategii dotyczące ochrony środowiska stanowią wytyczne do sformułowania celów, kierunków działań i konkretnych przedsięwzięć.

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów przygotowywanych w ramach procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016”. Pozwala na przeprowadzenie oceny potencjalnych (pozytywnych i negatywnych) skutków środowiskowych przedsięwzięć określonych w projekcie Programu. Zakres prognozy został określony w oparciu o obowiązujące przepisy prawa – w szczególności art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227) oraz z pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach znak: WOOŚ.411.164.2013.BM. z dnia 09.09.2013 r., a także z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach znak: NS-NZ.042.94.2013.AW z dnia 05.09.2013 r.

W prognozie przeanalizowano aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu, cele oraz kierunki działań przewidziane do realizacji w projekcie Programu, których zadaniem jest poprawa jakości środowiska naturalnego. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w powiecie i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Programu. Identyfikację i ocenę poszczególnych zadań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych na poszczególne elementy środowiska takie jak: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne. Oceniono także wpływ na zdrowie ludzi, zabytki i dobra materialne. W granicach Powiatu Rybnickiego nie wyznaczono dotychczas obszarów zaliczanych do sieci Natura 2000, lecz ze względu na bliską odległość obszaru „Stawy Łęczczok” PLH240010 przeanalizowano także wpływ zapisów Programu na obszary Natura 2000.

3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Istniejący stan środowiska

Powiat Rybnicki położony jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego w obszarze Płaskowyżu Rybnickiego. W skład Powiatu ziemskiego wchodzi 5 gmin:

- gmina miejsko-wiejska Czerwionka-Leszczyny,

- gminy wiejskie (Gaszowice, Jejkowice, Lyski, Świerklany).

Powiat Rybnicki ziemski to teren o powierzchni 22 364 ha tj. 224,0 km² (źródło: GUS stan na dzień 31.12.2012 r.). Powiat zamieszkuje 76 597 osób (źródło: GUS, stan na 31.12.2012 r.).

Według podziału fizyczno-geograficznego (J. Kondracki), Powiat Rybnicki położony jest w obszarze Płaskowyżu Rybnickiego, między Kotliną Raciborską na zachodzie, Kotliną Ostrawską na południu i Kotliną Oświęcimską na wschodzie, przechodząc bez wyraźnej granicy w Równinę Pszczyńską, od Północy przylega do Wyżyny Katowickiej. Obejmuje południową część Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, w której fundament skał karbońskich pokrywają osady morza mioceniowego, zawierające złoża soli, gipsu i siarki na powierzchni zaś zalegają gliny, żwiry i piaski czwartorzędowe. Na południe od Rybnika płaskowyż wznosi się do 324 m (wzgórze Ramża), górując do 100 m ponad doliną Odry i 70 m ponad doliną Wisły. W latach 1960-1980 wybudowano na terenie Płaskowyżu Rybnickiego 8 kopalń wydobywających węgiel wysokiej jakości, powstały koksownie, brykietownie i duża elektrownia. Powstał drugi po Górnośląskim Okręgu Przemysłowym (GOP) rejon przemysłowy tzw. Rybnicki Okręg Węglowy (ROW).

Geologicznie teren Powiatu Rybnickiego zalicza się do Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W podłożu występują głównie utwory karbonu, trzeciorzędu i czwartorzędu.

Powiat Rybnicki należy do prawostronnego dorzecza Odry. Głównymi ciekami rzecznyymi terenu powiatu jest Bierawka, Sumina, Ruda i Szotkówka. Rzeka Bierawka jest największym ciekim Powiatu Rybnickiego, bierze swój początek w Bujakowie (poza obszarem powiatu) na wysokości 310 m n.p.m., a uchodzi do Odry w jej 82,3 km. Łączna długość rzeki wynosi 55,5 km. W obszarze Powiatu Rybnickiego przepływa przez gminę Czerwionka-Leszczyny. W swoim dalszym biegu przepływa przez duże obszary leśne pomiędzy Koźlem, Gliwicami, Raciborzem. Częścią sieci hydrograficznej terenu Powiatu Rybnickiego są również stawy rybne i niewielkie zbiorniki wodne związane z odkształceniami terenów górniczych i powstawaniem niecek wypełnionych wodą. Sztuczne zbiorniki wodne znajdują się w dolinie Bierawki (zbiornik Tama), dopływach rzeki Ruda: w dolinie potoku Radziejowskiego oraz potoku Woszczyckiego (Staw Gichta, Staw Garbocz, Stawy Łańcuchowe).

Obszar Powiatu Rybnickiego wchodzi w skład przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu rybnickiego. Poziomy wodonośne występują głównie czwartorzędowych piaskach, piaskach pylastych miocenu oraz piaskowcach i mułowcach karbonu górnego. Powiat Rybnicki leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP). Jest to 345 QDP Rybnik (GZWP w utworach czwartorzędu, obszar 72 km², typ zbiornika - porowy o średniej głębokości ujęć 20-60 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 8 tys. m³/dobę). W bezpośrednim sąsiedztwie Powiatu, po stronie południowo-wschodniej znajduje się GZWP 346 QDP Pszczyna-Żory (GZWP w utworach czwartorzędu, obszar 80 km², typ zbiornika -porowy o średniej głębokości ujęć 15-40 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 31 tys. m³/dobę).

Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 7 403,6 ha, co stanowi 32,2% powierzchni Powiatu Rybnickiego (źródło: GUS, stan na 31.12.2012 r.). Lasy będące własnością Skarbu Państwa zajmują powierzchnię - 6 681,6 ha, lasy publiczne gminne 17,0 ha, a lasy prywatne osób fizycznych -705,0 ha. Potencjalną roślinność stanowią: lasy łęgowe w dolinach rzecznych, lasy wierzbowo-topolowe wzdłuż potoków - olszyna, lasy dębowo-grabowe wilgotne: grądy niskie, lasy dębowo-grabowe oraz bory mieszane dębowo-sosnowe i lasy bukowe-buczyna karpacka. Stopień dominacji siedlisk sztucznych jest zróżnicowany i wynosi on około 5% w okolicach Szczekowic, około 40% na terenach gminy Lyski i blisko 100 % rejonie Leszczyn, Świerklan, Gaszowic i Jejkowic. Stan zachowania cennych elementów flory i fauny oraz cennych, naturalnych lub półnaturalnych ekosystemów jest zróżnicowany. Na terenie powiatu znajdują się obszary cenne, charakteryzujące się dużym udziałem rzadkich i ginących gatunków, jak fragmenty dobrze zachowanych grądów (Tilio-Carpinetum) okolicach Szczekowic, żyźnej buczyny sudeckiej (Dentario enneaphyllidis-Fagetum) koło siążenic i borów bagiennych (Vaccinio uliginosi-Pinetum) i olsów (Ribeso nigri-Alnetum) różnych częściach Powiatu.

Typy gleb występujących na terenie Powiatu Rybnickiego związane są z budową geologiczną przypowierzchniowych warstw gruntu, warunkami klimatycznymi oraz stosunkami wodnymi. Przeważają gleby średnio urodzajne, głównie bielcowe, gleby bielcowo-brunatne, wytworzone na piaskach gleby mułowcowo-bagienne oraz tzw. gleby początkowego stadium rozwoju.

Gminy należące do Powiatu Rybnickiego są rozwinięte pod względem rolniczym, na terenie powiatu zlokalizowanych jest około 3000 gospodarstw rolnych, w większości to gospodarstwa małe i średnie do 5 ha, tylko około 3% stanowią gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha. W gospodarstwach rolnych uprawia się głównie zboża, rośliny przemysłowe, ziemniaki, warzywa, hoduje się głównie trzodę chlewną i drób. Na terenie Powiatu Rybnickiego rolnicy prowadzą również hodowlę pieczarek i kwiatów pod szkłem.

Na terenie Powiatu występuje Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, który powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993 r. i łącznie obejmuje obszar 49,387 ha (w tym 13, 077 ha w granicach Powiatu Rybnickiego). Od północy i południa przylega do niego pięć stref otulinowych o łącznej powierzchni 14,010 ha. Obszar Parku położony jest w obrębie zlewni Rudy, Suminy i Bierawki.

Na terenie Powiatu Rybnickiego współistnieje przemysł i rolnictwo. Jego obszar, mimo iż położony w rejonie eksploatacji górniczej nie jest pozbawiony walorów przyrodniczych i turystycznych. W powiecie występują dobre warunki do aktywnego wypoczynku. Umożliwiają to szlaki rowerowe łączące atrakcyjne miejsca tj.: drewniane kościółki z XVI - XVIII wieku, zabytki techniki, żerowiska bobrów i pomniki przyrody. W Powiecie kwitnie życie kulturalne i rozwija się sport. Działa wiele organizacji kulturalnych, zespołów muzycznych i klubów sportowych. Istniejące instytucje pomagają młodzieży rozwijać swoje uzdolnienia, organizując liczne konkursy, przeglądy artystyczne i zawody sportowe. Odbyna się tu również wiele ciekawych imprez kulturalnych i sportowych, takich jak koncert Magia Rocka, Piecowisko, dożynki powiatowo-gminne czy rajdy rowerowe. Każda gmina powiatu ma swoją specyfikę i jest warta odwiedzenia. W ostatnich latach powiat bardzo prężnie się rozwija i jest miejscem atrakcyjnym dla inwestorów. Jego atutem jest usytuowanie w pobliżu sieci najważniejszych krajowych dróg, w tym autostrad A1 i A4.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego mają z założenia na celu poprawę stanu środowiska. Natomiast poprawa jakości środowiska wpłynie pozytywnie na standard życia mieszkańców i ich zdrowie. Brak realizacji zapisów Programu prowadzić będzie do znaczącego pogorszenia wszystkich elementów środowiska. Do potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu dla Powiatu Rybnickiego należą:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków i niekontrolowanym ich odprowadzaniem,
- wzrost zużycia surowców, energii, wody oraz zmniejszanie się zasobów wodnych,
- pogorszenie jakości powietrza,
- postępująca degradacja gleb,
- utrata bioróżnorodności na terenach cennych przyrodniczo, w tym zagrożenia dla gatunków i siedlisk chronionych,
- degradacja walorów krajobrazu,
- zmniejszanie się zasobów leśnych,
- zwiększenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywne natężenie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń Programu, w poszczególnych komponentach ochrony środowiska i innych działaniach wspomagających:

Powietrze atmosferyczne

Przyjęty w Programie cel „Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł” realizowany będzie głównie poprzez kontynuację wdrażania „Programu ograniczania niskiej emisji dla Powiatu

Rybnickiego”, termomodernizację budynków, bieżące utrzymanie i remonty dróg, a także za sprawą edukacji społeczeństwa w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Zaniechanie działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery może prowadzić do stopniowego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego. Brak wdrożenia proekologicznych inwestycji spowoduje pogarszanie się jakości powietrza, na którą obecnie główny wpływ ma emisja niska. Pozostawienie infrastruktury drogowej w obecnym stanie także wpłynie niekorzystnie na czystość powietrza.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych

Przyjęty w Programie cel „Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych” realizowany będzie głównie poprzez zapewnienie rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz budowę i remont rowów odwadniających drogi.

Zaniechanie działań zmierzających do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych może prowadzić do wystąpienia niekorzystnych zmian jakości wody. Brak wyposażenia w sprawną kanalizację sanitarną i deszczową, może oddziaływać negatywnie na jakość wód powierzchniowych i wód podziemnych a tym samym na jakość życia mieszkańców i ich zdrowie. Brak realizacji działań określonych w Programie spowoduje także niekontrolowane odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód powierzchniowych i do gruntu. Wykorzystywanie nieszczelnych szamb może powodować przedostawanie się zanieczyszczeń do głębszych poziomów wodonośnych. Konsekwencją pogorszenia się jakości wód może być degradacja obszarów cennych przyrodniczo.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Przyroda

Jednym z głównych ustaleń Programu jest zachowanie różnorodności biologicznej oraz georóżnorodności. Zaniechanie działań zmierzających do ochrony najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów pełniących funkcje krajobrazowe, biocenotyczne, glebochronne i wodochronne może prowadzić do zubożenia zasobów biotycznych tego obszaru. Natomiast postępująca degradacja ekosystemów może spowodować szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze a w konsekwencji prowadzić do zanikania elementów różnicujących takich jak zadrzewienia, zakrzewienia, lasy łęgowe, lasy wierzbowo-topolowe, lasy dębowo-grabowe, bory mieszane dębowo-sosnowe, lasy bukowe, które pełnią funkcję środowiskotwórcze i krajobrazowe. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu spowoduje zanik części siedlisk a tym samym zaburzenie fauny.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony przyrody jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Lasy

Przyjęty w Programie cel ochrony lasów „Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej” realizowany będzie głównie poprzez ograniczenie przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne, aktualizację operatów urządzania lasów oraz prywatnych podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa, w tym właścicieli lasów w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych.

Brak realizacji założonych ustaleń tego dokumentu może m. in. spowodować: zahamowanie wzrostu ilościowego i jakościowego zasobów leśnych, a nawet ich zmniejszenie (np. w wyniku nieracjonalnej gospodarki w lasach prywatnych) oraz ograniczenie korzystnych dla środowiska funkcji ochronnych lasów, zwłaszcza w zakresie ochrony gleb i wód, przyrody oraz ich roli krajobrazowej.

Gleby

Przyjęty w Programie cel ochrony gleb „Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych” realizowany będzie poprzez prowadzenie okresowych badań jakości gleb i ziemi oraz zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu

odpowiedzialnego za poważną awarię.

Brak realizacji założonych ustaleń dokumentu może m. in. prowadzić do zanieczyszczania gleb poprzez niekontrolowane odprowadzanie zanieczyszczeń oraz do braku kontroli nad stopniem czystości gleb powiatu.

Hałas

Projekt Programu zakłada zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów. Źródłem tej uciążliwości jest nadmierny ruch komunikacyjny, zły stan techniczny nawierzchni dróg i pojazdów oraz brak ekranów akustycznych.

Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu ochrony przed hałasem będzie miało niekorzystny wpływ, przede wszystkim na zdrowie ludzi.

Edukacja ekologiczna

Działania w zakresie edukacji ekologicznej opierają się głównie na wspieraniu akcji promujących walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu, organizowaniu akcji ekologicznych, takich jak: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Rajd Gwiazdzysty”, wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych podmiotów podejmujących działalność na polu edukacji ekologicznej. Brak podejmowania działań w tym zakresie sprzyjać będzie rozwojowi konsumpcyjnego stylu życia, zwiększonemu zapotrzebowaniu na surowce, wodę i energię, wzrostowi zanieczyszczenia środowiska. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu edukacji ekologicznej jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

W przypadku, gdy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, dlatego realizacja Programu jest konieczna.

4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Ochrona poszczególnych komponentów środowiska może pociągać za sobą konieczność realizacji inwestycji, które mogą mieć negatywny wpływ na inne komponenty środowiskowe. Poniżej omówione zostały elementy środowiska, które mogą być zagrożone wpływem realizowanych inwestycji.

Walory przyrodniczo - krajobrazowe

Formami ochronnymi przyrody na terenie Powiatu Rybnickiego są: park krajobrazowy, użytek ekologiczny oraz 20 pomników przyrody. Obszary prawnie chronione zajmują 13 077 ha, co stanowi ok. 58,5% ogólnej powierzchni powiatu. Na terenie powiatu nie zostały wyznaczone obszary zaliczone do sieci Natura 2000.

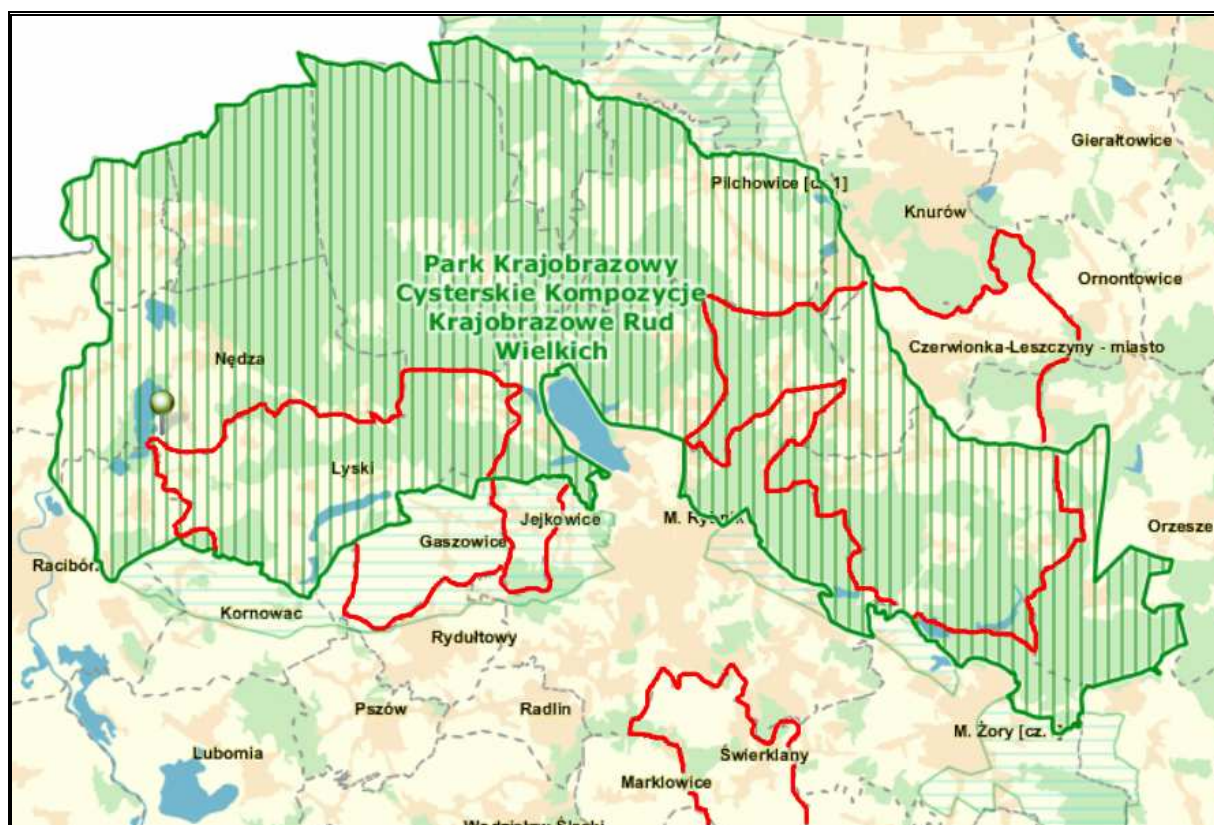
Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” (CKKRW) powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993 r. i obejmuje obszar 49.387 ha. Położony jest w południowo – zachodniej części województwa śląskiego i zajmuje wschodnią część Kotliny Raciborskiej oraz północne fragmenty Płaskowyżu Rybnickiego. Lokalizację parku krajobrazowego na terenie gmin powiatu przedstawiono na rys. 1.

Obszar Parku Krajobrazowego CKKRW położony jest w obrębie zlewni Rudy, Suminy i Bierawki. Tylko niewielka, zachodnia jego część należy do przyrzecza Odry. Obfitość wód, zwłaszcza powierzchniowych, przyczyniła się do znacznego zróżnicowania warunków siedliskowych, a co za tym idzie do rozwoju wielu cennych gatunków flory i fauny. Ze względu na rekreacyjno – turystyczne funkcje obszarów chronionych istotną cechą położenia jest bezpośrednie sąsiedztwo takich miast jak: Gliwice, Żory, Rybnik, Racibórz.

Szata roślinna ukształtowała się tu w holocenie, po ustąpieniu ostatniego zlodowacenia plejstoceniowego. Tworzyły ją prawie wyłącznie zespoły leśne. Do dzisiaj ekosystem leśny przetrwał głównie na terenach nieatrakcyjnych dla rolnictwa z powodu nieurodzajnych, piaszczystych gleb (rozległy kompleks lasów rudzkich w północnej i środkowej części Parku) oraz w miejscach

trudnodostępnych ze względu na zabagnienie lub niekorzystną rzeźbę terenu (jary, stoki). Najnowsze prace florystyczne potwierdziły występowanie 49 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną gatunkową. Natomiast 29 innych gatunków chronionych wyginęło tu na stanowiskach naturalnych w ciągu ostatnich stu lat. Florę Parku wzbogacają gatunki przybyłe w sposób naturalny z różnych krain geograficznych, między innymi: z Niziny Węgierskiej przez Bramę Morawską, z Karpat i z Sudetów.

Na obszarze Parku Krajobrazowego odnotowano 14 gatunków płazów, 6 gatunków gadów, 236 gatunków ptaków oraz 50 gatunków ssaków. Spośród kręgowców uznawanych za zagrożone w skali kraju, zakwalifikowanych do „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”, w granicach Parku przystępują do rozrodu: traszka grzebieniasta, bąk, bączek, hełmiatka, bielik, zielonka, podróżniczek i przedstawiciel nietoperzy - borowiaczek, a przypuszczalnie także gniewosz plamisty, rożeniec, kania czarna, koszatka i popielica. Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” chroni przestrzeń głównego w południowej Polsce korytarza ekologicznego przebiegającego równoleżnikowo. Łączy on doliny górnej Wisły i Odry oraz strefy podgórskie Karpat i Sudetów. Tworzą go zwarte kompleksy lasów rudzkich i pszczyńskich. Krytyczny, najwyższy pas pomostu ekologicznego znajduje się wokół Szczekowic. Tamtejszy ekosystem leśny wymaga tym samym szczególnej ochrony. Opisywany ciąg ekologiczny dopełniany jest przez systemem hydrograficzny rzek: Rudy, Pszczynki, Korzeńca i Gostyni, umożliwiający migrację organizmów wodnych między zlewniami Wisły i Odry.

Rys. 1. Lokalizacja Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” względem gmin Powiatu Rybnickiego

Źródło: <http://www.geoportal.rdos.katowice.pl>, dnia 10.10.2013 r.

Pomniki przyrody

Formą ochrony przyrody - pomnik przyrody - obejmowane są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie Powiatu Rybnickiego

utworzono do tej pory 38 pomników przyrody, a dominującymi obiektami są pojedyncze drzewa i grupy drzew.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. W Powiecie Rybnickim utworzono 1 użytek ekologiczny na mocy Rozporządzenia nr 80/08 Wojewody Śląskiego z dnia 24 listopada 2008 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą Kencierz w gminach Rybnik, Czerwionka-Leszczyny oraz Żory. Ogólna powierzchnia użytku to 52,7 ha, w tym: na terenie gminy Żory 7,2 ha, na terenie gminy Rybnik 45 ha i na terenie gminy Czerwionka-Leszczyny 0,5 ha. Stanowi obszar ekosystemów hydrogenicznych. Teren użytku obejmuje podmokłe łąki, torfowiska niskie i przejściowe oraz turzycowiska wzdłuż rzeki Rudy. Turzycowiska są miejscem lęgowym dla wielu gatunków ptaków. Występuje tu derkacz, krzyk i jarzebiatka. Obszar użytku jest miejscem żerowania bociana czarnego. Występuje to również bóbr. Użytek chroni zbiorowiska murawiskowe, torfowiskowe i borowe. Stwierdzono na tym obszarze chronione i rzadkie rośliny: widłak goździsty, bagno zwyczajne, bobrka trójlistkowa, borówkę bagienną, turzycę pigułkowatą, siedmiopalecznika błotnego i wąkrotę zwyczajną. Fauna chroniona to padalec, zaskroniec, jeż wschodni, dudek, kobuz, kopciuszek, kruk, kulczyk, kwiczoł, makolągwa, pokląska, świergotek łąkowy. Użytek zlokalizowany jest w dzielnicy Gotartowice. Teren położony jest w granicach parku krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

Lasy

Powierzchnia lasów w Powiecie Rybnickim wynosi 7211,6 ha, co daje lesistość 32,2% (przy lesistości kraju – 30,5 %). W północnej części powiatu ciągną się pasmem od lasów raciborskich na zachodzie, aż po lasy pszczyńskie na wschodzie. Na piaszczystych i żwirowych glebach rosną sosnowe bory lub mieszane lasy sosnowo-świerkowe z domieszką modrzewia oraz skupiska drzew liściastych: dębów, buków i brzozy. Roślinność stanowią: lasy łęgowe w dolinach rzecznych, lasy wierzbowo-topolowe wzdłuż potoków – olszyna, lasy dębowo-grabowe, bory mieszane dębowo-sosnowe i lasy bukowe. Najsilniej zalesiona jest gmina Czerwionka – Leszczyny (39,4%), natomiast najmniej zalesiona jest gmina Giszowice (2,5%).

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa powierzony jest Nadleśnictwom. Struktura własnościowa lasów prywatnych jest dość zróżnicowana (m.in. indywidualni właściciele, wspólnoty gruntowo-leśne). Gospodarowanie w prywatnych gospodarstwach leśnych jest utrudnione ze względu na duże rozdrobnienie powierzchni leśnej (mała powierzchnia lasów należąca do jednego właściciela), często podzielonej na niewielkie kompleksy leśne. Częściowym rozwiązaniem problemu poprawy struktury wielkości gospodarstw leśnych mogą być stowarzyszenia leśne, zrzeszające właścicieli lasów.

Większość lasów w powiecie pozostaje w administracji Lasów Państwowych Nadleśnictwa Rybnik oraz niewielka część w obszarze Gminy Czerwionka – Leszczyny pozostaje w administracji Nadleśnictwa Kobiór.

Najliczniejszym gatunkiem panującym w drzewostanach na terenie Powiatu Rybnickiego jest sosna (62,5% powierzchni). Duży udział powierzchniowy mają jeszcze brzozy i dęby.

Zasoby geologiczne

Na podstawie Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2012 r. na terenie Powiatu Rybnickiego zostało łącznie udokumentowanych 14 złóż kopalin. Na terenie Powiatu występują przede wszystkim złoża surowców skalnych takie jak: surowce ilaste ceramiki budowlanej, piaski i żwiry, piaski podsadzkowe oraz sól kamienna. Ponadto w latach 2010-2012 Starostwo Powiatowe w Rybniku wydało jedną koncesję na wydobywanie:

- decyzja z dnia 03.09.2010 r. udzielająca koncesji na wydobywanie koncesji na eksploatację

metodą odkrywkową łąłw ceramiki budowlanej ze złół: „SUMINA” i „SUMINA I” w miejscowości Sumina, gmina Lyski.

Ekspluatacja prowadzona jest z zapewnieniem racjonalnej gospodarki złółem, z przewidywanym wydobyciem rocznym nieprzekraczającym 20 000 m³, tj. 37 400 Mg.

Gleby

Powiat Rybnicki zajmuje powierzchnię 224,0 km². Jest to powiat ziemski, na którego terenie leży 5 gmin: gmina miejsko-wiejska Czerwionka-Leszczyny, gminy wiejskie (Gaszowice, Jełkowice, Lyski, Świerklany).

Na terenie Powiatu Rybnickiego typy gleb związane są z budową geologiczną przypowierzchniowych warstw gruntu, warunkami klimatycznymi oraz stosunkami wodnymi. Przeważają gleby średnio urodzajne, głównie bielcowe, gleby bielcowo-brunatne, wytworzone na piaskach gleby mułowcowo-bagienne. Gminy należące do powiatu są rozwinięte pod względem rolniczym, gdzie uprawia się głównie zboża, rośliny przemysłowe, ziemniaki i warzywa.

W latach 2010-2012 nie były wykonywane badania jakości gleb na terenie Powiatu Rybnickiego.

Wody powierzchniowe

Powiat Rybnicki należy do prawostronnego dorzecza Odry. Główne cieki rzeczne Powiatu Rybnickiego to: Bierawka, Sumina, Ruda, Szotkówka. Rzeka Bierawka jest największym ciekim Powiatu Rybnickiego, przepływa przez gminę Czerwionka-Leszczyny, łączna jej długość wynosi 55,5 km. Dalej przepływa przed obszary leśne pomiędzy Koźłem, Gliwicami i Raciborzem. Częścią sieci hydrograficznej terenu Powiatu Rybnickiego są również stawy rybne i niewielkie zbiorniki wodne związane z odkształceniami terenów górniczych i powstawaniem niecek wypełnionych wodą. Sztuczne zbiorniki wodne znajdują się w dolinie Bierawki (zbiornik Tama), dopływach rzeki Ruda: w dolinie potoku Radziejowskiego oraz potoku Woszczyckiego (Staw Gichta, Staw Garbocz, Stawy Łańcuchowe).

W 2011 roku monitoring badawczy prowadzono w Powiecie Rybnickim na rzece Szotkówka. Celem prowadzonych badań było określenie wielkości i wpływów przypadkowych zanieczyszczeń oraz wyjaśnienie przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych, określonych dla danej jednolitej części wód powierzchniowych. Ocena wykazała, że jakość wód Szotkówki w latach 2010-2011 utrzymywała się na stałym poziomie, nie przekraczając warunków granicznych dobrego stanu wód.

Wody podziemne

Powiat Rybnicki wchodzi w skład przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu rybnickiego. Poziomy wodonośne występują głównie w czwartorzędowych piaskach, piaskach pylastych miocenu oraz piaskowcach i mułowcach karbonu górnego.

Powiat Rybnicki leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Jest to 345 QDP Rybnik (GZWP w utworach czwartorzędu, obszar 72 km², typ zbiornika – porowy o średniej głębokości ujęć 20-60 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne – 8 tys. m³/dobę. W bezpośrednim sąsiedztwie Powiatu, po stronie południowo-wschodniej znajdują się GZWP 346 QDP Pszczyna – Żory.

Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Powiatu Rybnickiego jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady). W związku ze znaczną ilością emitowanych z tego źródła zanieczyszczeń Powiat Rybnicki otrzymał dofinansowanie na projekt „Ograniczanie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej w Powiecie Rybnickim”, a dodatkowo gminy należące do powiatu podjęły się realizacji Programów Ograniczania Niskiej Emisji.
- emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych. Największy wpływ na stan środowiska z tego źródła mają m.in. podmioty gospodarcze tj.: Becker Warkop Sp. z o.o. w Świerklanach, CETUS Energetyka Gazowa Sp. z o.o. w Świerklanach, Operator Gazociągów

Przemysłowych GAZ-SYSTEM S.A. O/Świerklany w Świerklanach, CLASSEN-POL S.A. w Zwonowicach, Przedsiębiorstwo „Constantia ColorCap” Sp. z o.o. w Jejkowicach, „Zakład Odsalania Dębieńsko” Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczyny, Dynamic Technologies Polska Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczyny, P.P.H.U. „GATNER-1” w Czerwionce-Leszczyny, Zakład Przetwórstwa Mięsnego Łukosz Sp.j. w Czerwionce-Leszczyny, LESZ Sp. z o.o. w Bełku, „ZOWER” Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczyny, POLHO Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczyny, Przedsiębiorstwo Energetyczne MEGAWAT Sp. z o.o. Zakład Z-1 Dębieńsko w Czerwionce-Leszczynach, Kopalnia Surowców Skalnych w Bartnicy Sp. z o.o. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Bełku z siedzibą w Świerkach, Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „HYDRO-REM” w Szczekowicach, Lorken-Tech Henryk Bugdol w Gaszowicach.

- emisję komunikacyjną. Największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie autostrady A1 oraz dróg wojewódzkich DW 925 i DW 932.
- emisję niezorganizowaną, np. oczyszczalnie ścieków.

Ocenę jakości powietrza w Powiecie Rybnickim dokonano w ramach jedenastej, obejmującej 2012 r., rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim. Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska WIOŚ. Punkt pomiarowy do badania zanieczyszczeń powietrza zlokalizowany jest na stanowisku przy przy ul. Parkowej w Czerwionce-Leszczynach.

Lista zanieczyszczeń jedenastej rocznej oceny jakości powietrza, pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel. Z kolei do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowy powiększony o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim przedstawiono uwzględniając kryteria:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C:
 - ✓ dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenu w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska),
 - ✓ dla dwutlenku azotu - klasa C w aglomeracji górnośląskiej i w mieście Częstochowa,
 - ✓ dla dwutlenku siarki obszarem przekroczeń jest miasto Rybnik w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej oraz miasto Żywiec w strefie śląskiej,
 - ✓ dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego w 5 strefach obejmujących całe województwo.
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
 - ✓ dla dwutlenku azotu w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i strefie śląskiej,
 - ✓ dla dwutlenku siarki w aglomeracji górnośląskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
 - ✓ dla ozonu w aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
 - ✓ dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

- ze względu na ochronę roślin:
 - ✓ klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $18573 (\mu\text{g}/\text{m}^3) \cdot \text{h}$,
 - ✓ klasa A - brak przekroczeń.

Powiat Rybnicki pod kątem oceny jakości powietrza ze względu na zawartość pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzeny, ozonu, ołowiu, kadmu, niklu, arsenu i benzo(a)pirenu zaliczana jest do strefy śląskiej. Roczną ocenę jakości powietrza dokonano w oparciu o wyniki przeprowadzonych w 2012 r. badań w punktach pomiarowych poszczególnych stref.

Wynikowe klasy dla Powiatu Rybnickiego dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 1.

Tabela 1. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń za 2012 r.

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony roślin
Pył zawieszony PM10	C	-
Pył zawieszony PM2,5	C	-
Dwutlenek siarki	C	A
Dwutlenek azotu	A	-
Tlenki azotu	-	A
Tlenek węgla	A	-
Benzen	A	-
Ozon	C	C
Ołów	A	-
Kadm	A	-
Nikiel	A	-
Arsen	A	-
Benzo(a)piren	C	-

Źródło: WIOŚ Katowice

Wartości średnie stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2012 r. wyniosły: w strefie śląskiej - od 30 do $51 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przy wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była wyższa niż dopuszczalna częstość i wyniosła w strefie śląskiej od 0,8 do 3,5 razy więcej.

W 2012 r. wartości 90,4 percentyla dla stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 przekroczyły poziom $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, osiągając maksymalne przekroczenie w strefie śląskiej o 144 %.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu wyniosły w strefie śląskiej w 2012 r. od 3,4 do $10,5 \text{ ng}/\text{m}^3$ (wartość docelowa $1 \text{ ng}/\text{m}^3$).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków a w okresie letnim bliskość drogi z intensywnym ruchem pojazdów. Priorytetem zatem powinno stać się dalsze ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych oraz emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych pochodzących ze spalania paliw w silnikach samochodowych.

Gospodarka odpadami

Ilość odebranych na terenie Powiatu Rybnickiego niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w ostatnich latach malała i w 2010 r. wyniosła 9 929,81 Mg, a rok później 9 163,79 Mg. Niewątpliwie wpływ na taką sytuację miał wzrost selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych oraz odpadów ulegających biodegradacji, zauważalny przede wszystkim w gminie Czerwionka-Leszczyny. Biorąc pod uwagę wszystkie odpady zbierane w sposób selektywny

oszacowano, że w ten sposób zebrano łącznie 18,5% odpadów komunalnych w 2010 r. i 19,0% w 2011 r.

Zgodnie z aktualizacją WPGO dla województwa śląskiego Powiat Rybnicki został przydzielony do regionu III, leżącego w południowo-zachodniej części województwa. W regionie tym funkcjonuje szereg instalacji do odzysku odpadów komunalnych, jednak żadna z nich nie znajduje się bezpośrednio na terenie powiatu. Najbliżej położone gminy posiadające odpowiednie linie technologiczne to: Rybnik, Żory, Jastrzębie Zdrój i Racibórz.

Na terenie Powiatu znajdują się następujące instalacje do przerobu odpadów z sektora gospodarczego:

- 2 zakłady do przerobu odpadów remontowo-budowlanych,
- 6 skupów złomu
- inne m.in.:
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadów o kodzie 01 04 12 - Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11,
 - ✓ dwie Instalacje do odzysku odpadów o kodzie 10 10 06 - Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania inne niż wymienione w 10 10 05 oraz 10 10 08 - Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania inne niż wymienione w 10 10 07,
 - ✓ Instalacja do przetwarzania odpadów z pirolitycznej przeróbki węgla,
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadów o kodzie 10 01 82 - Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych (metody suche i półsuche odsiarczania spalin oraz spalanie w złożu fluidalnym),
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadów o kodzie 10 01 80 - Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych,
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadów o kodzie 01 01 02 - Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali,
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadów o kodzie 01 04 81 - Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80,
 - ✓ Instalacja do odzysku odpadu o kodzie 10 01 02 - Popioły lotne z węgla.

Na terenie Powiatu Rybnickiego funkcjonowało **składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jankowicach** na ul. Ks. Walentego 3, zarządzane przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Świerklanach przy ul. Strażackiej 1. W dniu 20 grudnia 2011 r. nastąpiło zaprzestanie eksploatacji niniejszego składowiska. W dniu 16 sierpnia 2013 r. Marszałek Województwa Śląskiego wydał decyzję Nr 1796/OS-2013 o zamknięciu omawianego składowiska.

Ponadto na terenie Powiatu Rybnickiego występuje jedno składowisko odpadów górniczych Borynia Jar i Borynia - Jar zbiornik 6A, w chwili obecnej nieczynne.

Hałas

Na terenie Powiatu Rybnickiego głównym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa oraz przemysł. Najbardziej narażonym na uciążliwości związane z hałasem są gminy Czerwionka – Leszczyny oraz Świerklany. Związane to jest z liczbą mieszkańców, gęstością zaludnienia, wielkością zabudowy urbanistycznej, układem komunikacyjnym, koncentracją zakładów przemysłowych i usługowych. Ze względu na transport uciążliwości akustyczne mogą również dotyczyć pozostałych gmin na terenach zlokalizowanych przy głównych szlakach komunikacyjnych, spełniających dodatkowo funkcje ponadlokalne takich jak drogi krajowe. Hałas generowany przez transport kolejowy może być uciążliwy we wszystkich gminach, wzdłuż biegu szlaków kolejowych.

Hałas komunikacyjny

Na terenie Powiatu Rybnickiego stale odnotowuje się szybki wzrost liczby pojazdów zarówno osobowych jak i ciężarowych, w wyniku, którego nastąpiło wydłużenie okresu szczytu komunikacyjnego do godzin późno-wieczornych. Stale zwiększa się również ilość obszarów narażonych na negatywne działanie hałasu, dlatego jednym z głównych problemów ochrony przed hałasem jest zbyt mała ilość ekranów akustycznych.

Głównym szlakiem drogowym jest autostrada A1, której odcinek o długości ponad 20 km przebiega przez gminy Czerwionka-Leszczyny (ok. 15,3 km) i Świerklany (ok. 5,2 km). Na terenie powiatu brak jest dróg krajowych, jedynie w sąsiedztwie gminy Czerwionka-Leszczyny przebiegają dwie trasy tego typu: DK 81 około południowej części oraz DK 78 obok części zachodniej. Istnieje natomiast szereg dróg wojewódzkich biegnących przez wszystkie gminy, z których najbardziej obciążona jest DW 925 (Czerwionka-Leszczyny) oraz DW 932 (Świerklany).

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy odgrywa zdecydowanie mniej znaczącą rolę od hałasu drogowego pomimo faktu, iż województwo śląskie posiada jeden z największych węzłów komunikacji kolejowej w Polsce, liczący ok. 2 141 km, co stanowi 10,6 % ogółu trakcji.

Przez Powiat Rybnicki przebiega linia kolejowa relacji Katowice – Rybnik – Racibórz na przeważającym odcinku dwutorowa, zelektryfikowana, linia kolejowa relacji Pszczyna – Żory – Rybnik dwutorowa, zelektryfikowana, linia kolejowa relacji Zabrze Makoszowy – Gierałtowice – Rybnik Kamień – Leszczyny dwutorowa, zelektryfikowana, linia kolejowa Rybnik Towarowa – Wodzisław Śląski dwutorowa, zelektryfikowana, Rybnik – Jejkowice dwutorowa, zelektryfikowana, linia kolejowa relacji Gliwice – Żory.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji.

Monitoring hałasu

Zarządcy dróg, linii kolejowych i portów lotniczych zobowiązani są do wykonywania map akustycznych terenu co 5 lat. W 2010 r. GDDKiA opracował „Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km”. W ramach przytoczonego dokumentu oceniono wpływ na mieszkańców jednego odcinka autostrady A1, węzeł „Knurów” – węzeł „Bełk” przebiegającego przez gminę Czerwionka-Leszczyny oraz dwóch odcinków dróg krajowych będących w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Czerwionka Leszczyny, tj.: DK 81, odcinek Zawiesz – Żory oraz DK 78, odcinek Rybnik – Kuźnia Nieborowska. Na podstawie wyznaczonego wskaźnika L_{DWN} (długookresowy średni poziom dźwięku) określono stan akustyczny środowiska dla Powiatu Rybnickiego, którego wyniki przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Stan akustyczny środowiska w Powiecie Rybnickim

Autostrada A1, DK 81, DK 78					Wskaźnik hałasu L_{DWN} [dB]
Kryterium	55-60	60-65	65-70	70-75	>75
Liczba lokali mieszkalnych ekspozowanych na hałas [szt.]	63	4	0	0	0
Liczba mieszkańców ekspozowanych na hałas [setki os.]	1,84	0,12	0,00	0,00	0,00
Powierzchnia terenu ekspozowanego na hałas [km ²]	2,209	0,848	0,264	0,152	0,233

Źródło: Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km (zadanie 9), (Katowice, marzec 2012)

Pola elektromagnetyczne

Województwo śląskie jest największym w Polsce źródłem wytwarzania energii elektrycznej oraz posiada największe zagęszczenie sieci przesyłowych. Wśród 16 elektrowni położonych na terenie województwa, najbliższą znajduje się elektrownia węglowa w Rybniku, należąca do Grupy EDF,

o mocy zainstalowanej 1 775 MW i produkcji energii elektrycznej brutto 10 107 038,8 MW/h. Ponadto przez teren Powiatu przebiegają linie przesyłowe 400 kV i 220 kV.

Głównymi operatorami telefonii stacjonarnej na obszarze Powiatu Rybnickiego są: Telekomunikacja Polska S.A. oraz Netia. Ponadto na terenie powiatu usługi telekomunikacyjne świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. Według wykazu pozwoleń radiowych dla stacji GSM/UMTS/LTE oraz CDMA, wydawanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, iż w Powiecie Rybnickim istnieje obecnie 45 stacji bazowych telefonii komórkowej, z których zdecydowana większość zlokalizowana jest w gminie Czerwionka-Leszczyny.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, zanieczyszczeniem powietrza, hałasem, zagrożeniem wód powierzchniowych i podziemnych oraz gospodarką odpadami.

Na terenie Powiatu Rybnickiego obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 – tekst jednolity) to park krajobrazowy, użytek ekologiczny oraz 20 pomników przyrody. Charakterystykę form ochrony przyrody występujących na terenie powiatu przedstawiono w rozdz. 4.

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powódzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby i osuwiska, zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyny roślinożerne i gryzoni, zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, szkody górnicze i związane z tym nadmierne przesuszenie lub nadmierne nawodnienie, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez turystów i zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami.

Na przyrodę Powiatu Rybnickiego oddziaływać będą także czynniki antropogeniczne, tj. przedsięwzięcia inwestycyjne i budowlane określone w harmonogramie Programu. Oddziaływanie to występować będzie przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji. Szczegółowy opis inwestycji, ich oddziaływania oraz koniecznych działań zapobiegawczych, ograniczających oraz kompensacyjnych przedstawiono w punkcie 7 i 8 niniejszego opracowania.

Dla powierzchni lasów główne zagrożenia związane są z pożarami. Pewne zagrożenie mogą powodować także szkodniki. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu, zanieczyszczenie powstającymi odpadami lub niewłaściwie przechowywanymi materiałami.

Zanieczyszczenia gleb na terenie Powiatu Rybnickiego mogą być związane z obecnością dzikich wysypisk śmieci, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych oraz możliwością odprowadzania ścieków bezpośrednio do środowiska, ponieważ stopień skanalizowania Powiatu Rybnickiego jest zróżnicowany. Najlepiej skanalizowana jest gmina Świerklany, a najgorzej Jejkowice i Lyski. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu. Problemem mogą być także niewłaściwie prowadzone roboty ziemne oraz powstające odpady. Niewłaściwe gospodarowanie odpadami może powodować zanieczyszczenia.

Zagrożeniem dla środowiska glebowego i powierzchni ziemi jest oddziaływanie górnictwa węgla kamiennego. Obszary gmin Świerklany, Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice i Lyski podlegają przeobrażeniom powierzchni ziemi oraz zmianie stosunków wodnych na skutek prowadzonej na terenach tych gmin eksploatacji węgla kamiennego. Szkody górnicze, uwiadaczają się przede wszystkim w postaci osiadań terenów, dochodzących nawet do kilkunastu metrów, zmiany

stosunków wodnych powodujących wysychanie wody w studniach oraz lokalne podtopienia gruntów. W obszarze gminy Świerklany uwiadamiają się skutki działalności KWK Jankowice, KWK Chwałowice, KWK Borynia, KWK Marcel. W obszarze gminy Czerwionka-Leszczyny - byłej KWK Dębieńsko. W obszarach gmin Gaszowice i Jejkowice, Lyski -KWK „Rydułtowy”. Na większości obszarów górniczych (poza Gminą Jejkowice) skutki wpływu eksploatacji ujawniają się występowaniem III kategorii szkód górniczych, powodujących liczne ujemne skutki w środowisku polegające na przekształceniu jego pierwotnego stanu, uszkodzenia obiektów budowlanych i inne negatywne oddziaływania.

Nie bez znaczenia dla jakości gleb są również hałdy odpadów pogórnich, które powodują zanieczyszczenia wód podziemnych i gleby związkami chemicznymi, związkami radioaktywnymi i metalami ciężkimi.

Głównym zagrożeniem dla wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych na terenie powiatu jest niepełny system kanalizacji sanitarnej oraz nieszczelność zbiorników bezodpływowych, co może wywołać niekontrolowane odprowadzanie nieczyszczonych ścieków komunalnych bezpośrednio do wód i do gruntu. Źródłem zanieczyszczeń wód jest również spływ wód opadowych z terenów rolniczych (zawierających zwiększone ilości związków azotu wskutek nieracjonalnego stosowania gnojowicy i nawozów azotowych) oraz dróg.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu Rybnickiego jest komunikacja samochodowa oraz niska emisja. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m. in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. W okresie zimowym, zanieczyszczenia komunikacyjne mogą powodować powstawanie smogu a w okresie letnim tzw. smogu fotochemicznego. Zanieczyszczenia emitowane przez pojazdy w wyniku reakcji fotochemicznej przyczyniają się do tworzenia ozonu przyziemnego. Największa emisja tych zanieczyszczeń zlokalizowana jest w rejonach dróg o dużym natężeniu ruchu. Niska emisja pochodzi z lokalnych kotłowni węglowych, w których paliwem jest głównie węgiel często gorszego gatunku. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym). Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja zanieczyszczeń powietrza pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie prac.

W granicach Powiatu hałas komunikacyjny koncentruje się przede wszystkim wzdłuż autostrady A1, której odcinek o długości ponad 20 km przebiega przez gminy Czerwionka-Leszczyny (ok. 15,3 km) i Świerklany (ok. 5,2 km). Intensywnym ruchem pojazdów charakteryzują się także drogi wojewódzkie biegnące przez wszystkie gminy, z których najbardziej obciążona jest DW 925 (Czerwionka-Leszczyny) oraz DW 932 (Świerklany). W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja hałasu pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie prac.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Powiecie Rybnickim podobnie jak i w całym kraju, jest składowanie. Odpady zmieszane zebrane z terenu powiatu trafiają na składowiska odpadów. Problemy gospodarki odpadami komunalnymi związane są z niezbyt szczelnym systemem zbierania tych odpadów. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być niewłaściwe gospodarowanie wytwarzanymi odpadami.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Projekt dokumentu POŚ jest zgodny z dokumentami strategicznymi na szczeblu europejskim i krajowym. Założenia tych dokumentów przedstawiono poniżej.

Polityka Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Zostały w nim określone na ogólnym poziomie następujące priorytetowe pola aktywności: zmiany klimatu, przyroda i różnorodność biologiczna, środowisko i zdrowie, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

Najpoważniejsze konsekwencje dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO_2 , NO_x , pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Aby uzyskać istotny postęp, wymagany przez prawo Unii Europejskiej konieczne będzie wdrożenie i stosowanie wytycznych ujętych w prawodawstwie unijnym dla zreformowania polskiego systemu ochrony środowiska. Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Analizując cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, należy stwierdzić, że najistotniejsze z punktu widzenia projektowanego dokumentu cele ujęte zostały w Polityce ekologicznej państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016. Szczegółowy opis dokumentu przedstawiono w rozdz. 1 niniejszego opracowania.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

7.1. Identyfikacja i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016” ujęte zostały zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, zarówno zadania własne Powiatu - finansowane z budżetu oraz zadania koordynowane - finansowane ze źródeł zewnętrznych. Identyfikację i ocenę poszczególnych zadań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska takie jak: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody,

powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne. Oceniono także wpływ na zdrowie ludzi, zabytki i dobra materialne. W granicach Powiatu Rybnickiego nie wyznaczono dotychczas obszarów zaliczanych do sieci Natura 2000, lecz ze względu na bliską odległość obszaru „Stawy Łęczczok” PLH240010 (ok. 300 m od granicy gminy Lyski) przeanalizowano także wpływ zapisów Programu na obszary Natura 2000.

W tab. 3 poniżej oceniono zadania wynikające bezpośrednio z harmonogramu zadań wyznaczonych w Programie. Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych przedstawiono stosując następujące oznaczenia:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich, np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów

Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi, np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny.

Charakter prawdopodobnych oddziaływań - oznaczenia:

- Prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie
- 0 Prawdopodobny brak oddziaływania
- Prawdopodobne pozytywne oddziaływanie
- Prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym

Tabela 3. Ocena zadań uwzględnionych do realizacji w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
Powietrze atmosferyczne	„Ograniczanie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej w Powiecie Rybnickim”- refundacja wydatków bieżących dla gmin	0	P	P	P	P	B	0	0	0	0	P
	Koordinacja realizacji działań realizowanych przez gminy	0	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	Dalsza likwidacja ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej	0	P	P	P	P	B	0	0	0	0	P
	Termomodernizacja budynków	0	P	B	P	P	B	P	P	0	0	P
	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i promowanie stosowania nowoczesnych kotłów węglowych, kotłów gazowych i na biomasę	0	B	P	P	P	P	0	0	0	0	P
	Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (broszury, ulotki)	0	B	P	P	P	P	0	0	P	0	P
	Bieżące utrzymanie dróg	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0
	Przebudowa drogi powiatowej 5343S ulicy Jesionka oraz ul. Zabrzeńskiej w Czerwionce Leszczynach dz. Dębieńsko	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0
	Zakup i montaż wymienników ciepła	0	P	P	P	P	B	0	0	0	0	P
	Zmiana procesu spawania	0	P	P	P	P	B	0	0	0	0	P
	Wymiana maszyny myjącej	0	P	P	P	B	0	0	0	0	0	P
	Prowadzenie odpowiedniej polityki parkingowej w centrach miast wymuszającej ograniczenia w korzystaniu z samochodów	0	B	P	P	P	P	0	P	0	0	P
	Stworzenie i aktualizacja bazy danych pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz zgłoszeń instalacji dla podmiotów gospodarczych w celu kontroli wielkości emisji pyłu PM10 określonego w pozwoleniach i zgłoszeniach (wprowadzenie systemowego Planu Redukcji Emisji Przemysłowych (PREP) dla instalacji)	0	P	P	P	0	P	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
	Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem	0	P	P	P	P	P	0	0	0	0	P
	Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	0	B	P	P	0	P	0	0	0	0	0
Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych oraz ustanowienie obszarów ochronnych dla GZWP	0	P	P	P	B	0	0	0	0	0	P
	Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych oraz pozwoleń zintegrowanych pod kątem spełniania prawnych wymagań w zakresie ochrony zasobów wodnych	0	P	P	P	B	0	0	0	0	0	P
	Budowa/remont rowów odwadniających drogi powiatowe	0	P	P	P	B	B	B	B	0	0	0
	Instalacja urządzeń podczyszczających w systemie odwodnienia dróg powiatowych	0	P	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Czerwionce ul. Mickiewicza, Wolności	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Rozbudowa sieci wodociągowej (ok. 0,5 km rocznie)	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Wymiana ok. 60 km przyłączy wodociągowych	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Wypożyczenie w zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów terenów dotychczas nie skanalizowanych	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminach	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających lub podczyszczających ścieki przemysłowe	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
	Budowa i modernizacja urządzeń dostarczających wodę	0	B	P	P	B	0	B	B	0	0	0
	Koordynowanie działań gmin terenu Powiatu Rybnickiego w zakresie gospodarki odpadami	0	P	P	P	P	P	P	P	0	P	P
	Kontrola wypełniania obowiązków ustawowych przez podmioty gospodarcze w zakresie gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi	0	P	P	P	P	P	P	P	0	P	P
	Prowadzenie kampanii informacyjnej o szkodliwości materiałów zawierających azbest oraz o warunkach postępowania z nimi	0	P	P	P	P	P	P	P	0	P	P
Ochrona przyrody	Działanie na rzecz utrzymywania różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, poprzez zapobieganie ich fragmentacji, częściowemu i całkowitemu niszczeniu oraz przywracanie właściwego stanu	B	P	B	B	0	0	P	P	0	0	B
	Obejmowanie ochroną prawną nowych obszarów i obiektów szczególnie cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, z uwzględnieniem ich spójności przestrzennej z systemem obszarów chronionych powiatu i powiatów sąsiednich	B	P	B	B	0	0	P	P	0	0	B
Ochrona lasów	Ograniczenia przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne	P	P	B	B	P	P	B	B	0	0	B
	Wspieranie inicjatyw dotyczących porządkowania (utrzymania czystości) terenów leśnych i rekreacyjnych	P	B	P	P	P	P	P	P	0	0	P
	Utrzymanie terenów zieleni przy drogach powiatowych, pielęgnacja zieli wokół obiektów powiatowych	0	0	B	B	P	0	B	B	0	0	0
	Aktualizacja operatów urządzania lasów prywatnych	P	P	P	P	P	P	P	P	0	0	P

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych i gruntów porolnych	B	P	P	B	P	P	B	B	0	0	P
	Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa w tym właścicieli lasów w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych	P	B	P	P	P	P	P	P	0	0	P
Ochrona gleb	Prowadzenie okresowych badań jakości gleb i ziemi	0	P	P	P	P	0	0	0	0	0	P
	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego za poważną awarię	0	B	B	B	B	B	B	B	0	B	B
Ochrona przed hałasem	Remonty i modernizacja dróg powiatowych	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0
	Nasadzenia i odnowa zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	B	P	P	B	P	P	P	B	0	0	0
	Ustalanie i egzekwowanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku	0	P	P	P	0	0	0	0	0	0	P
	Budowa oraz bieżąca modernizacja sieci drogowej	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0
	Bieżące informowanie społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	0	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Podjęmowanie działań ograniczających hałas ze źródeł przemysłowych	P	P	P	P	0	0	0	0	0	P	0
	Wyeliminowanie transportu materiałów niebezpiecznych przez centra miast	P	B	P	P	P	P	P	P	0	P	0
Edukacja ekologiczna	Organizowanie i wspieranie akcji promujących walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu	P	P	P	P	P	P	P	P	0	P	P
	Finansowanie akcji „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Rajd Gwiazdzisty” i innych konkursów ekologicznych organizowanych przez gminy Powiatu, jednostki powiatu i pozostałych projektów edukacyjnych	0	P	P	P	P	P	P	P	0	P	P

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
	Wspieranie kształcenia pracowników administracji w zakresie ochrony środowiska na szczeblu powiatowym	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	Wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych podmiotów podejmujących działalność na polu edukacji ekologicznej	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną, np. konkursy, seminaria i inne	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii (w tym m.in. prowadzenie kampanii informacyjnej) oraz w zakresie poszanowania energii, a także uświadamiania mieszkańcom zagrożeń, jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych	0	P	P	P	0	P	0	0	P	P	P
	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	0	P	P	P	P	0	0	0	0	0	P
	Przeprowadzenie edukacji ekologicznej z naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów, eco-driving itp.	0	P	P	P	0	P	P	P	0	0	P
Zadania pozostałe	„e-Administracja w Powiecie Rybnickim” usprawnienie komunikacji mieszkańców powiatu z urzędem	0	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	„Mam zawód – mam pracę w regionie” – podniesienie jakości praktycznej nauki zawodu	0	B	0	0	0	0	0	0	0	P	0
	Gotowi na zmiany – projekt współfinansowany w ramach Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki	0	B	0	0	0	0	0	0	0	P	0
	Inkubator Ekonomii Społecznej Subregionu Zachodniego – projekt współfinansowany w ramach Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki	0	B	0	0	0	0	0	0	0	P	0

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Komponent	Opis przedsięwzięcia	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	NATURA 2000
	Większe kompetencje – szersze perspektywy projekt współfinansowany w ramach Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki	0	B	0	0	0	0	0	0	0	P	0
	Wspomaganie szkół i przedszkoli w Powiecie Rybnickim poprzez wprowadzenie systemu doskonalenia nauczycieli	0	B	0	0	0	0	0	0	0	P	0
	Zintegrowany System Informacji Przestrzennej w Powiecie Rybnickim	0	B	P	P	P	P	P	P	0	P	0

7.2. Przewidywane oddziaływanie na istniejące formy ochrony przyrody w tym obszar Natura 2000

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 - tekst jednolity) formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo - krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Formami ochronnymi przyrody na terenie Powiatu Rybnickiego są: park krajobrazowy, użytek ekologiczny oraz 13 077 ha, co stanowi ok. 58,5% ogólnej powierzchni powiatu. Istniejące walory przyrodniczo-krajobrazowe na terenie powiatu omówiono w punkcie 4.

Nie przewiduje się żadnego bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na istniejące formy ochrony przyrody. Zadania przewidziane do realizacji obejmują także działania inwestycyjne: np. prowadzenie bieżących remontów dróg, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, termomodernizację budynków. Przedsięwzięcia te mają charakter proekologiczny, nie mniej jednak lokalnie, na etapie realizacji przedsięwzięcia mogą powodować negatywne oddziaływania środowiskowe. Na etapie budowy będą to m.in.:

- naruszenia powierzchni ziemi,
- zakłócenia ruchu drogowego (zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

Oddziaływania te będą minimalizowane oraz kompensowane w związku z czym nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko. Zasięg oddziaływania nie będzie obejmował obszarów zaliczanych do sieci Natura 2000.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Powyżej w rozdz. 7 przedstawione zostały działania, które mogą wywołać skutki negatywne dla środowiska. Realizacja niektórych przedsięwzięć wymagać będzie wykonania szczegółowego raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W trakcie realizacji działań Programu Ochrony Środowiska należy podjąć przede wszystkim środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko tj.:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć z realizacji Programu,
- miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z Programem oraz zasadami ochrony środowiska,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,

- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Wojewódzki, WIOŚ, RDOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, i inne),
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Inwestycje, które można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko kwalifikuje się na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397) oraz rozporządzenia zmieniającego (Dz. U. z 2013 r., poz. 817).

Potencjalne negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ wielkość wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania. Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- selektywne gromadzenie powstających odpadów oraz przekazywanie ich uprawnionym firmom do unieszkodliwienia lub odzysku,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- prowadzenie konsultacji ze społecznością lokalną w celu uniknięcia konfliktów społecznych.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie tj. na etapie projektowania nowych inwestycji takich jak: drogi itp. należy rozważyć kilka wariantów tak, aby możliwy był wybór takiego, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Warianty alternatywne mogą być rozpatrywane pod względem: lokalizacji, konstrukcji i technologii, organizacji czy też nie podjęcia realizacji przedsięwzięcia.

10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Przyjmuje się, że metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania będą odpowiadały postanowieniom art. 18, ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Na podstawie tego artykułu organ wykonawczy powiatu zobowiązany jest do sporządzania, co 2 lata raportów z wykonania Programu Ochrony Środowiska i przedstawienia go Radzie Powiatu. Analiza ta powinna zawierać ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy opierać się na następujących wskaźnikach:

1. Wskaźniki stanu środowiska:

- jakość powietrza,
- lesistość,
- formy ochrony przyrody,
- pomiary promieniowania elektromagnetycznego,

2. Wskaźniki presji na środowisko:

- emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych,
- emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych,
- poziom hałasu komunikacyjnego,
- uwarunkowania społeczne i ekonomiczne,

3. Wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych:

- zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji,
- nakłady na ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej,
- nakłady na edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych, w tym:
 - organizacja Rowerowego Rajdu Gwieździstego,
 - akcja „Sprzątanie Świata”,
 - książki na potrzeby promocyjne,
- nakłady na urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzywień i parków,
- utrzymanie czystości ścieżek dydaktycznych – ścieżka „Wśród leszczyn i śladów Bartelta”,
- zakup środków neutralizujących do usuwania skutków zdarzeń mających negatywny wpływ na środowisko,
- nakłady na gospodarkę odpadami – unieszkodliwianie odpadów azbestowych pochodzących z pokryć dachowych osób fizycznych,
- nakłady na szkolenia pracowników Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa,
- nakłady na Program Prawo Ochrony Środowiska,

Wykaz wskaźników przedstawiono w tab. 4 poniżej.

Tabela 4. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Lp.	Wskaźnik	Wymiar wskaźnika	Stan wyjściowy za 2012 r.
WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA			
1.	Jakość powietrza	Pył zawieszony PM10	C*
		Pył zawieszony PM 2,5	C*
		Dwutlenek siarki	C*/A^
		Dwutlenek azotu	A*
		Tlenki azotu	A^
		Tlenek węgla	A*
		Benzen	A*
		Ozon	C*/C^
		Ołów	A*
		Kadm	A*
		Nikiel	A*
		Arsen	A*
		Benzo(a)piren	C*
2.	Lesistość	Udział lasów w powierzchni powiatu ogółem [%]	32,2
3.	Formy ochrony przyrody	Ogółem obszary prawnie chronione [ha]	13 077
		Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem [% powierzchni]	58,5
		Rezerваты przyrody i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych [ha]	0,5
		Parki krajobrazowe [ha]	13 077
		Parki spacerowo-wypoczynkowe [ha]	16,3
		Zieleńce [ha]	7,4
		Powierzchnia użytków ekologicznych [ha]	0,5
		Pomniki przyrody [szt.]	20

Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016

Lp.	Wskaźnik	Wymiar wskaźnika	Stan wyjściowy za 2012 r.
4.	Pomiary promieniowania elektromagnetycznego	Czerwionka-Leszczyny, ul. Ligonia [V/m]	0,07
		Bełk, ul. Szymochy [V/m]	0,18
WSKAŹNIKI PRESJI NA ŚRODOWISKO			
1.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	Ogółem [Mg/rok]	64
		Ze spalania paliw [Mg/rok]	19
		Niezorganizowana [Mg/rok]	26
		Węglowo-grafitowe, sadza [Mg/rok]	3
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	Ogółem [Mg/rok]	78 841
		SO ₂ [Mg/rok]	400
		NO _x [Mg/rok]	204
		CO [Mg/rok]	232
	CO ₂ [Mg/rok]	77 927	
3.	Poziom hałasu komunikacyjnego	Liczba punktów kontrolnych Powiatu z przekroczeniami norm hałasu [szt.]	brak
4.	Uwarunkowania społeczne i ekonomiczne	Liczba mieszkańców Powiatu Rybnickiego [szt.]	76 597
WSKAŹNIKI REAKCJI DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAWCZYCH			
1.	Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	Zanieczyszczenia pyłowe [Mg/rok]	1 468,0
2.	Nakłady na ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej	Wydatki poniesione w 2012 r.	249 380,22
3.	Nakłady na edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych, w tym: - organizacja Rowerowego Rajdu Gwieździstego - akcja „Sprzątanie Świata” - książki na potrzeby promocyjne	Wydatki poniesione w 2012 r.	12 731,80, w tym:
			5 469,27
			976,08
			6 286,45
4.	Nakłady na urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzywień i parków	Wydatki poniesione w 2012 r.	50 000,00
5.	Utrzymanie czystości ścieżek dydaktycznych – ścieżka „Wśród leszczyn i śladów Bartelta”	Wydatki poniesione w 2012 r.	43,05
6.	Zakup środków neutralizujących do usuwania skutków zdarzeń mających negatywny wpływ na środowisko	Wydatki poniesione w 2012 r.	10 000,00
5.	Nakłady na gospodarkę odpadami – unieszkodliwianie odpadów azbestowych pochodzących z pokryć dachowych osób fizycznych	Wydatki poniesione w 2012 r.	16 056,77
4.	Nakłady na szkolenia pracowników Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa	Wydatki poniesione w 2012 r.	4 939,00
5.	Nakłady na Program Prawo Ochrony Środowiska	Wydatki poniesione w 2012 r.	5 571,90

Źródło: GUS, WIOŚ, Starostwo Powiatowe

Legenda: * - wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia,
^ - wg kryteriów określonych w celu ochrony roślin.

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Powiat Rybnicki nie jest położony w obszarze przygranicznym a realizacja projektowanych przedsięwzięć w Programie nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie projektowanych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie sporządzania prognozy stwierdzono, że realizacja działań określonych w projekcie Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 wykonana została zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227). Zakres prognozy został określony w oparciu o ww. ustawę oraz zgodnie z pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach znak: WOOŚ.411.164.2013.BM. z dnia 09.09.2013 r., a także z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach znak: NS-NZ.042.94.2013.AW z dnia 05.09.2013 r.

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego na lata 2013-2016 na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Analiza celów ustanowionych w POŚ wykazała, że realizują cele środowiskowe wyznaczone w dokumentach strategicznych na szczeblu województwa i kraju tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.
- Program Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego.
- Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.
- Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013.
- Strategią Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Rybnickiego Ziemskiego do roku 2015.

Na środowisko naturalne Powiatu Rybnickiego oddziaływać będą głównie przedsięwzięcia inwestycyjne i budowlane określone w Programie. Oddziaływanie to występować będzie przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji.

Zanieczyszczenia gleb na terenie Powiatu Rybnickiego mogą być związane z obecnością dzikich wysypisk, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych oraz możliwością odprowadzania ścieków bezpośrednio do środowiska, ponieważ stopień skanalizowania powiatu jest zróżnicowany. Ponadto na terenach rolniczych mogą występować zanieczyszczenia chemicznymi środkami do produkcji rolnej w wyniku ich niewłaściwego stosowania. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu. Problemem mogą być także niewłaściwie prowadzone roboty ziemne oraz powstające odpady. Niewłaściwe gospodarowanie odpadami może powodować zanieczyszczenia.

Głównym zagrożeniem dla wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych na terenie Powiatu jest niepełny system kanalizacji sanitarnej oraz nieszczelność zbiorników bezodpływowych, co może wywołać niekontrolowane odprowadzanie nieczyszczonych ścieków komunalnych bezpośrednio do wód i do gruntu. Źródłem zanieczyszczeń wód jest również spływ wód opadowych

z terenów rolniczych (zawierających zwiększone ilości związków azotu wskutek nieracjonalnego stosowania gnojowicy i nawozów azotowych) oraz dróg.

Na terenie Powiatu Rybnickiego występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀ i benzo(α)pirenu w powietrzu. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń jest niska emisja, która pochodzi z lokalnych kotłowni węglowych, w których paliwem jest głównie węgiel często gorszego gatunku. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym). Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Istotnym problemem jest mały udział odnawialnych źródeł energii. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja zanieczyszczeń powietrza pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie prac.

W granicach Powiatu ponadnormatywny hałas komunikacyjny koncentruje się przede wszystkim wzdłuż autostrady A1 oraz dróg wojewódzkich. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja hałasu pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie wykonywanych robót inwestycyjnych.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Powiecie Rybnickim podobnie jak i w całym kraju, jest składowanie. Odpady zmieszane zebrane z terenu powiatu trafiają na składowiska odpadów. Problemy gospodarki odpadami komunalnymi związane są z niezbyt szczelnym systemem zbierania tych odpadów. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być niewłaściwe gospodarowanie wytwarzanymi odpadami.

Realizacja Programu nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia.

W niniejszym dokumencie przedstawione zostały działania, które mogą wywołać skutki negatywne dla środowiska. Realizacja niektórych przedsięwzięć wymagać będzie wykonania szczegółowego raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W trakcie realizacji działań Programu Ochrony Środowiska należy podjąć przede wszystkim środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko tj.:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć z realizacji Programu,
- miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z Programem oraz zasadami ochrony środowiska,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Wojewódzki, WIOŚ, RDOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, i inne),
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Wykaz materiałów:

1. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008 r.
2. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 - tekst ujednolicony z późn. zm.) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi.
3. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, Katowice 2010 r.
4. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, Katowice 2010 r.